

PREFERENCJE POLITYCZNE
POSTAWY – IDENTYFIKACJE – ZACHOWANIA
2/2011

Redakcja naukowa
Agnieszka Turska-Kawa
Zbigniew Widera
Waldemar Wojtasik

Katowice 2011

Recenzenci

prof. dr hab. Tadeusz Godlewski
prof. dr hab. Stanisław Michalczyk
prof. dr hab. Jacek Wojnicki

Projekt okładki:

Jarosław Wichura

Skład komputerowy:

Przemysław Grzonka

Kolegium redakcyjne:

dr Agnieszka Turska-Kawa (przewodnicząca, redaktor tematyczny: zachowania wyborcze), dr Zbigniew Widera (redaktor tematyczny: postawy polityczne), dr Waldemar Wojtasik (redaktor tematyczny: autoidentyfikacje polityczne), mgr Przemysław Grzonka (redaktor statystyczny), mgr Ewelina Janosik (sekretarz), mgr Jarosław Wichura (sekretarz)

Wersja pierwotna czasopisma: papierowa.

© Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Fundacja Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2011

Patronat nad projektem sprawuje Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych.

Wydawcą publikacji jest Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Fundacja Uniwersytetu Śląskiego.

ISBN: 2083-327X

ISSN: 978-83-62314-28-7

Druk:

TextPartner sp.j.
ul. Józefowska 30/5,
40-144 Katowice
info@textpartner.com

SPIS TREŚCI

Spis treści	3
Contents	5
Wstęp	5
Agnieszka Turska-Kawa Waldemar Wojtasik Zachowania wyborcze obywateli w 2010 roku	11
Kinga Jaruga Żaneta Krawczyk Stosunek Polaków do wydarzeń posmoleńskich w perspektywie deklarowanych preferencji politycznych.....	31
Magdalena Marzec Jarosław Wichura Preferencje polityczne a opinia publiczna	55
Robert Alberski Dylematy wyborcy. Czynniki wpływające na zachowania wyborcze w kampanii prezydenckiej i samorządowej w 2010 roku	79
Danuta Karnowska Indywidualizm versus wspólnotowość	101
Agnieszka Kampka Symboliczne formy władzy	121
Irena Pilch Makiawelizm jako osobowościowy predyktor zachowań wyborczych.....	145
Agnieszka Turska-Kawa Osobowościowe predykatory zachowań wyborczych. Rozważania w kontekście modelu „Wielkiej Piątki”	165

Łukasz Tomczak	
Przywódcy polskich partii politycznych.....	187
Waldemar Wojtasik	
Istotność wyborów i jej czynniki w świadomości społecznej	205
Wojciech Peszyński	
Kandydat czy partia? W poszukiwaniu determinant zachowań wyborczych elektoratu.....	227
Zbigniew Widera	
Wybrane elementy marketingu wyborczego, jako determinant decyzji wyborczych elektoratu w trakcie kampanii wyborczych.....	249
Julia Liszkowska	
Opinia wyborców o integracji Polski z Unią Europejską a preferencje i aktywność wyborcza.....	269
Spis tabel i wykresów	287
Summaries.....	297
Aneks	303

CONTENTS

Spis treści	3
Contents	5
Introduction	5
Agnieszka Turska-Kawa Waldemar Wojtasik Electoral behavior of citizens in 2010.	11
Kinga Jaruga Żaneta Krawczyk The attitude of the Poles towards the events taking place after the Smoleńsk plane crash in view of declared political preferences.	31
Magdalena Marzec Jarosław Wichura Political preferences of a public opinion.	55
Robert Alberski Dilemmas of the voter. Factors influencing the electoral behavior in the presidential and local campaign in 2010.	79
Danuta Karnowska Individualism versus community.	101
Agnieszka Kampka The Symbolic Forms of Power.	121
Irena Pilch Machiavellianism as a predictor of voting behavior.	145
Agnieszka Turska-Kawa Personality predictors of voting behavior. Considerations in the context of the "Big Five" model.	165

Łukasz Tomczak	
The leaders of Polish political parties.....	187
Waldemar Wojtasik	
Significance of the elections and its factors in the social consciousness.....	205
Wojciech Peszyński	
A candidate or a party? Searching for determinants of political behavior of Polish electorate.....	227
Zbigniew Widera	
Selected elements of election marketing as a determinant of the decision of the electorate during the electoral campaign.....	249
Julia Liszkowska	
Opinion of voters on Polish accession to EU in relation to political preferences and activity.....	269
Table and Figure Index	287
Summaries.....	297
Anex.....	303

WSTĘP

Oddajemy do rąk Czytelników drugi tom „Preferencji politycznych”. Teksty w nim zamieszczone to analizy empiryczne pracowników naukowych z różnych ośrodków akademickich w kraju – Katowic, Szczecina, Torunia, Warszawy, Wrocławia. Wszystkie opracowania ukierunkowane są na eksploatację problematyki postaw politycznych i zachowań wyborczych, szczególnie czynników determinujących identyfikacje polityczne. Stopień zaangażowania obywateli oraz ostatecznie podejmowane decyzje wyborcze warunkowane są wieloma czynnikami, których holistyczna analiza wymaga interdyscyplinarne ujęcie. Stąd rozważania w niniejszym tomie dotyczą kolejno płaszczyzn: politologicznej, psychologicznej (czynników osobowościowych różnicujących zachowania wyborcze), ideologicznej, wizerunkowej, marketingu politycznego, socjologicznej. Całość stanowi diagnozę zachowań politycznych polskiego społeczeństwa w 2010 roku, ale jednocześnie wnioski płynące z poszczególnych analiz pozwalają postawić ważne, inspirujące pytania badawcze, które mobilizują do dalszych poszukiwań.

Integralną częścią każdego z zamieszczonych w oddawanym do rąk Czytelnika tomie tekstów jest odwołanie to preferencji politycznych w różnych specjalistycznych kontekstach.

Agnieszka Turska-Kawa oraz Waldemar Wojtasik zwracają uwagę na wydarzenia 2010 roku, które zdynamizowały przestrzeń polityczną. W szczególności katastrofę smoleńską z 10 kwietnia, która doprowadziła do zmiany charakteru rywalizacji politycznej nie tylko poprzez przyspieszenie daty wyborów prezydenckich, ale przede wszystkim przez pozbawienie części partii naturalnych kandydatów w wyborach oraz czołowych polityków.

Kinga Jaruga oraz Żaneta Krawczyk w prezentowanym przez siebie tekście podemuja próbę przedstawienia rzeczywistości posmoleńskiej. Odwołując się do analiz empirycznych nakreślają stopień, w jakim preferencje polityczne stanowią element różnicujący opinie badanych na temat słuszności

decyzji o przeniesieniu krzyża spod Pałacu Prezydenckiego oraz pochówku L. i M. Kaczyńskich na Wawelu.

Z kolei **Magdalena Marzec oraz Jarosław Wichura** w podjętych przez siebie rozważaniach analizują społeczny odbiór sondaży przedwyborczych oraz ocenę rzetelności informacji medialnych i wiarygodności źródeł informacji przez poszczególne elektoraty.

Robert Alberski zwraca uwagę na 3 ważne kwestie. Po pierwsze, czas podjęcia przez wyborcę decyzji o poparciu kandydata w pierwszej turze wyborów prezydenckich. Druga odnosi się do czynników, które zadecydowały o wyborze konkretnego komitetu wyborczego w elekcji na poziomie regionalnym, trzecia zaś – wiąże się z problemem wielkości i stabilności elektoratów negatywnych polskich partii politycznych.

Artykuł **Danuty Karnowskiej** odwołuje się do dwóch tradycji, które starły się po 1989 roku na polskiej scenie politycznej: indywidualistycznej i wspólnotowej. Były one odzwierciedleniem tendencji i przyzwyczajęń społecznych, a dla ugrupowań politycznych stały się osią, wokół której rozstrzygano najważniejsze dylematy dotyczące tak ustroju państwa, jak i gospodarki oraz sfery kulturowej społeczeństwa.

Artykuł **Agnieszki Kampki**, koncentrujący się na komunikacyjnym charakterze władzy politycznej, ukierunkowany jest na poszukiwanie odpowiedzi na pytania: jakie cechy i zachowania polityków umacniają poparcie oraz jakimi kompetencjami deliberacyjnymi dysponują obywatele.

Teksty **Agnieszki Turskiej-Kawy oraz Ireny Pilch** stanowią analizy osobowościowych predyktorów zachowań wyborczych, przyjmując tezę, że cechy wyborców mogą decydować o politycznym wyborze. Turska-Kawa rozważania osadza w ramach dwóch czynników modelu „Wielkiej Piątki” Paula T. Costy oraz Roberta R. McCrae – otwartości na doświadczenie oraz ugodowości, z kolei Pilch zwraca uwagę na poziom makiawelizmu obywateli.

Analiza **Łukasza Tomczaka** dotyczy miejsca przywódcy w partii, jego statutowych kompetencji i oceny wyborców, czy aktualny przywódca partii im odpowiada, czy zmiana przywódcy mogła by poprawić notowania partii, czy zdecydowali by się ją poprzeć jeżeli by aktualny lider ustąpił.

Kolejno, **Waldemar Wojtasik** zwraca uwagę na ważną kwestię społecznej istotności poszczególnych elekcji odbywających się w Polsce oraz czynników wpływających na postrzeganie ich ważności. Autor analizuje społeczne preferencje dla funkcji dystrybucji władzy i wpływu na życie obywateli jako najważniejszych czynników postrzegania znaczenia wyborów.

Wojciech Peszyński w podjętych przez siebie poszukiwaniach determinant podejmowanych decyzji wyborczych elektoratów poszczególnych partii politycznych stara się odpowiedzieć na pytanie o znaczenie partyjnych

i personalnych aspektów, które przyczyniają się do oddania głosu na daną listę kandydatów.

Zbigniew Widera ukierunkowuje swoje rozważania na wizerunkowe determinanty podejmowanych przez wyborców decyzji. Autor analizuje, które formy promocji polityka mają największy wpływ na jego wybór, jakie elementy programów wyborczych oraz cechy samych polityków mają największe znaczenie dla wyborców.

Julia Liszkowska opisuje związek między preferencjami politycznymi wyborców w różnych rodzajach wyborów w Polsce i osób nieaktywnych politycznie a ich opinią na temat integracji Polski z UE jako pozytywną lub negatywną. Autorka analizy poszerza również o aspekt korzystania z funduszy unijnych.

Dziękując za życzliwe przyjęcie pierwszego tomu naszego wydawnictwa zapraszamy do współpracy w przygotowaniu kolejnych edycji periodyku.

redaktorzy tomu